

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 212.261 van 28 maart 2011
in de zaak A. 135.287/IX-3771**

In zake : Robi LABANOWSKI
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Pascal Malumgré
kantoor houdend te 3980 Tessenderlo
Lichtveld 38/001
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door de minister van
Landsverdediging

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 10 april 2003, strekt tot de nietigverklaring van de beslissing van de chef Defensie van 24 januari 2003 waarbij de tuchtstraf van acht dagen zwaar arrest, opgelegd aan Robi Labanowski, niet vernietigd wordt.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 197.279 van 26 oktober 2009 zijn de debatten heropend, is een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof gesteld en is het door de auditeur-generaal aan te stellen lid van het auditoraat belast met het verder onderzoek van de zaak.

Het Grondwettelijk Hof heeft op 23 juni 2010 met het arrest nr. 76/2010 op deze prejudiciële vraag geantwoord.

Auditeur Geert De Bleeckere heeft een aanvullend verslag opgesteld.

De partijen hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 14 maart 2011.

Kamervoorzitter André Vandendriessche heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Pascal Malumgré, die verschijnt voor de verzoeker, en kolonel militair administrateur Rob Gerits, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Geert De Bleeckere heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. De feitelijke gegevens van de zaak zijn samengevat in het arrest nr. 197.279 van 26 oktober 2009.

In haar laatste memorie merkt de verwerende partij wel op dat kolonel SBH Van Holle, die de beslissing van 17 oktober 2002 genomen heeft, niet de compagniecommandant van de verzoeker is, maar dat hij opereert op het niveau van de brigade en derhalve gehandeld heeft in zijn hoedanigheid van rechtstreekse functionele meerdere van de korpscommandant, die in eerste aanleg de beslissing

van 25 september 2002 nam. Die nuancering wordt in de navolgende beoordeling betrokken.

IV. Regelmatigheid van de rechtspleging

4. De verzoeker blijft in zijn laatste memorie herhalen dat de minister van Landsverdediging blijkens het koninklijk besluit van 19 juni 1980 betreffende de militaire tuchtrechtspleging (hierna het koninklijk besluit van 19 juni 1980) geen enkele eigen bevoegdheid heeft om beslissingen te nemen in een tuchtzaak als de onderhavige en dat het de chef Defensie is die ter zake exclusief en persoonlijk verantwoordelijk is, zodat hij de persoon bij uitstek is om zich te verdedigen.

5. De bestreden beslissing gaat uit van een orgaan van de Belgische Staat. De Staat draagt als rechtspersoon de volle verantwoordelijkheid voor de handelingen van zijn organen en is dan ook de ultieme verdediger van een beslissing als de bestredene. Onverminderd de mogelijkheid waarover de Raad van State beschikt om, wanneer zulks hem voor een beter begrip van een zaak opportuun voorkomt, het orgaan dat het bestreden besluit heeft genomen uit te nodigen om zelf ook een verdediging te voeren, is de minister het orgaan dat in de regel bevoegd is om voor de Belgische Staat te handelen.

V. Vaststelling van het voorwerp van het beroep

6. In het arrest nr. 197.279 van 26 oktober 2009 is gesteld dat het beroep gericht is tegen de beslissing van 17 oktober 2002 van de compagniecommandant -lees: de naasthogere van de korpscommandant- van de verzoeker, waarbij “zijn beroep (tegen de tuchtstraf van acht dagen zwaar arrest) als onontvankelijk wordt verworpen en de bestreden tuchtstraf wordt bevestigd”.

7. In haar laatste memorie betwist de verwerende partij dat standpunt op twee punten. Enerzijds is zij van oordeel dat de beslissing van de chef

Defensie wel degelijk als voorwerp van het beroep gehouden moet worden, gelet op de bewoordingen van het verzoekschrift en de overgelegde documenten. Anderzijds stelt zij dat er geen beslissing bestaat waarbij de tuchtstraf opgelegd door de korpscommandant “bevestigd wordt”, aangezien de bevoegde overheid in haar besluiten van 17 oktober 2002 en 14 november 2002 enkel stelt dat het beroep niet ontvankelijk was wegens het niet volgen van de voorgeschreven procedure, zodat de zaak van de verzoeker op dat ogenblik niet meer ten gronde beoordeeld is; er is integendeel uitdrukkelijk gesteld dat “de beslissing hierdoor reeds in uitvoering gegaan is”.

Beoordeling

8. De Raad van State heeft in zijn arrest nr. 197.279 van 26 oktober 2009 gesteld dat het beroep, wat het formeel aangewezen voorwerp betrof -de beslissing van de chef Defensie- niet ontvankelijk was, maar dat, gelet op de ontwikkelde middelen, de beslissing van 17 oktober 2002 als het echte voorwerp van het beroep kon worden aangewezen. Aangezien die heromschrijving betrekking heeft op de aflijning van het aangebrachte geschil en aldus de noodzakelijke grondslag vormt voor de uitspraak, heeft zij gezag van gewijsde en is zij definitief: de beslissing van 17 oktober 2002 is het echte voorwerp van het beroep.

9. De voormelde heromschrijving van het voorwerp van het beroep in het tussenarrest is niet geheel correct: er is inderdaad in de beslissing van 17 oktober 2002, noch in de bevestiging van 14 november 2002, gesteld dat de tuchtstraf, waartegen beroep was ingesteld, “bevestigd wordt”; er is enkel gesteld dat er geen gemotiveerd beroepsschrift ingediend werd zodat “de rechtspleging in hoger beroep als niet ontvankelijk verklaard (wordt)” met de toevoeging dat “de genomen beslissing hierdoor reeds in uitvoering gegaan (is)”. Een en ander verandert evenwel niets aan de feitelijke of de juridische situatie van de verzoeker: door de verwerping van het administratief beroep staat niets nog in de weg dat aan de beroepen beslissing uitvoering gegeven wordt, zoals bepaald in artikel 25, § 1,

van het koninklijk besluit van 19 juni 1980 en de betrokkene zal er de gehele uitwerking van ondergaan. De correctie waarop de verwerende partij aanstuurt is pertinent; de correctie verandert niets aan de rechtspunten waarover eerder een beslissing is genomen.

VI. Ontvankelijkheid van het beroep

10. Met het arrest nr. 197.279 van 26 oktober 2009 heeft de Raad van State aan het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag gesteld over de grondwettigheid van artikel 14, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, wanneer die bepaling aldus geïnterpreteerd wordt dat tuchtstraffen die aan militairen worden opgelegd in toepassing van de wet van 14 januari 1975 houdende het tuchtreglement van de Krijgsmacht (hierna: de wet van 14 januari 1975) geen voor vernietiging vatbare handelingen zijn.

Het Grondwettelijk Hof heeft daarop in het arrest nr. 76/2010 van 23 juni 2010 geantwoord dat artikel 14, § 1, van de Raad van State-wet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet miskent wanneer het aldus geïnterpreteerd wordt dat tuchtstraffen opgelegd op grond van de wet van 14 januari 1975 geen voor vernietiging vatbare handelingen zijn, maar dat die Grondwetsbepalingen niet worden geschonden in de interpretatie dat de genoemde tuchtstraffen wel voor vernietiging vatbare handelingen zijn.

11. Het arrest van het Grondwettelijk Hof dwingt de Raad van State de beslissingen waarbij militairen de tuchtstraffen voorzien in de wet van 14 januari 1975 opgelegd krijgen -de “kleine tucht”- te beschouwen als beslissingen die het voorwerp kunnen uitmaken van een annulatieberoep.

VII. Onderzoek van het ambtshalve aangevoerd middel

12. In het auditoraatsverslag wordt ambtshalve -omdat de rechten van de verdediging in tuchtzaken de openbare orde aanbelangen- aangevoerd dat

de beroepsprocedure tegen tuchtstrafbeslissingen, opgelegd op grond van de wet van 14 januari 1975, voorziet in het horen -minstens het bieden van de mogelijkheid om zijn standpunt uiteen te zetten- van de betrokken militair door de overheid die in beroep uitspraak doet en dat, aangezien de uitspraak in beroep in dit geval neerkomt op het opleggen van een zware tuchtstraf, het advies van de tuchtraad ingewonnen had moeten worden en de verzoeker gehoord had moeten worden. In rechte steunt hij zijn standpunt op de artikelen 37 en 38 van de wet van 14 januari 1975 en op de artikelen 15, 16 en 17 van het koninklijk besluit van 19 juni 1980. De omstandigheid dat het bestreden besluit te dezen het beroep als niet ontvankelijk afwijst, verandert volgens de auditeur niets aan die vaststelling, omdat de verwerping van het beroep neerkomt op de bevestiging van de oorspronkelijke tuchtstraf en uit de artikelen 15 tot 17 van het koninklijk besluit van 19 juni 1980 niet opgemaakt kan worden dat de hoorplicht niet zou gelden wanneer de tuchtstraf uitvoerbaar wordt omdat het beroep niet ontvankelijk is.

13. De verzoeker sluit zich in zijn laatste memorie aan bij dat standpunt. De verwerende partij daarentegen betwist die stelling. Zij stelt dat het horen van de betrokkene door de beroepsinstantie slechts nodig is -zij verwijst daarvoor naar de tekst van de artikelen 12 en 15, § 5, van het koninklijk besluit van 19 juni 1980- wanneer zij de zaak ten gronde behandelt maar niet wanneer zij zich uitspreekt over de ontvankelijkheid van het beroep. Zij stelt ook dat de tuchtraad slechts moet geraadpleegd worden wanneer de beroepsinstantie van plan is het vergrijp te bestraffen met een zware straf, hetgeen hier niet aan de orde was.

Beoordeling

14. De functionele meerdere van de korpscommandant heeft beslist dat de vermelding, in de e-mail van 27 september 2002 van de verzoeker aan de eenheidcommandant, dat “hoger beroep wordt ingesteld tegen het geheel van het beschikkend gedeelte, en van de motieven van de beslissing die de straf oplegt en de strafmaat” niet kon gezien worden als een “gemotiveerd verzoekschrift” dat door artikel 15, § 2, van het koninklijk besluit van 19 juni 1980 wordt

voorgeschreven voor het instellen van beroep. In zijn bevestigende beslissing van 14 november 2002 verduidelijkt hij dat “in de mail van betrokkene geen enkel gebrek in de procedure/motieven wordt gemotiveerd zoals voorgeschreven in [de reglementering]”.

Het staat buiten betwisting dat de verzoeker, na het indienen van zijn beroep op 27 september 2002, niet gehoord is.

15. Overeenkomstig artikel 38, tweede lid, van de wet van 14 januari 1975 heeft de Koning in zijn besluit van 19 juni 1980 de tuchtprocedure geregeld en de rechten van de verdediging van de betrokken militair georganiseerd. De desbetreffende bepalingen zijn opgenomen in afdeling 3 van het besluit en verzekeren de betrokkene dat geen straf kan worden opgelegd zonder dat hij kennis heeft van de ten laste gelegde feiten en zich daarover heeft kunnen verdedigen. Artikel 8 van het besluit is door artikel 17, eerste lid, van hetzelfde besluit uitdrukkelijk van toepassing verklaard op de tuchtprocedure in beroep. Naast die bepaling die de verdediging ten gronde aangaat, bepaalt artikel 15 van het besluit, dat het hoger beroep regelt, in zijn § 5 ook dat de betrokken militair “gehoord wordt door de autoriteit die in hoger beroep beslist”. Die verplichting is algemeen en geldt derhalve ook voor het nemen van een beslissing over het ontvangen van het beroep. Het is immers evident dat dergelijke beslissing van de tuchtoverheid na beroep, ook al wordt daarmee geen standpunt ingenomen over de grond van de zaak en spreekt de beroepinstantie zich daarmee niet uit over de opgelegde tuchtstraf, de tuchtrechtelijke situatie van de militair definitief bepaalt. Artikel 15, § 5, van het koninklijk besluit, in de voormelde zin begrepen, vormt aldus slechts de concretisering van wat reeds begrepen is in het algemeen beginsel van het recht van verdediging dat ook in tuchtzaken van toepassing is.

16. Door het indienen van een beroep heeft de verzoeker bij het bestuur de verplichting doen ontstaan om over dat beroep uitspraak te doen. Het beroep kon niet onontvankelijk verklaard worden zonder de verzoeker te horen, wat te dezen niet gebeurd is.

Aldus beperkt, is het ambtshalve middel gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt de beslissing van 17 oktober 2002 waarbij het administratief beroep, ingesteld door Robi Labanowski tegen de beslissing van 25 september 2002 waarbij hem de tuchtstraf van acht dagen zwaar arrest wordt opgelegd, wordt verworpen.

2. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 28 maart 2011, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

André Vandendriessche,	kamervoorzitter,
Bert Thys,	staatsraad,
Pierre Barra,	staatsraad,
bijgestaan door	
Wim Geurts,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Wim Geurts

André Vandendriessche